

Bērna prasmes un psihosociālā gatavība skolai

Jautājumi un jūsu atbildes ir izmantojami, lai vēlreiz pievērstu jūsu uzmanību bērna prasmēm un psihosociālajai gatavībai turpmākām mācībām skolā. Jautājumi nevar tikt izmantoti kā vienīgais informācijas avots, ar kura palīdzību noteikt to, kāda ir bērna psihosociālā gatavība uzsākt sistēmiskas mācības un vai viņa zināšanas ir atbilstošas vecumposmam. Šis lēmums vecākiem ir jāpieņem, vērojot savu bērnu ikdienā un obligāti konsultējoties ar pedagogu.

Atbildiet uz jautājumiem, atzīmējot uz katru no tiem atbildi "Jā" vai "Nē"! Jo vairāk apstiprinošu atbilžu, jo bērns ir sagatavotāks veiksmīgi turpināt mācības.

Lai noskaidrotu, kā atbalstīt savu bērnu un viņam palīdzēt, var lasīt jautājumiem atbilstošos komentārus.

Jautājums vecākam	Nozīmība bērna attīstībā. Komentāri
<p>Vai bērns prot nosaukt dažādas telpas un tām raksturīgās mēbeles (darba galds, atpūtas krēsls u. c.)?</p> <p>Vai bērns prot telpā orientēties?</p> <p>Vai bērns prot darboties atbilstošā vidē?</p>	<p>Mācoties bērnam ir jāspēj nošķirt mācību telpas no rotaļu un atpūtas telpām, atrast tualeti, prast doties strādāt pie galda, ja pedagogs aicina. Vecāki mājās un ciemos var bērnam skaidrot, kāda ir dažādu telpu nozīme, kāpēc jāzīmē, sēžot pie galda u. tml., lai veicinātu bērna prasmi orientēties telpā, darboties noteiktās vietās.</p>
<p>Vai bērns var nosaukt savu vārdu un uzvārdu?</p> <p>Vai bērns var nosaukt savu vecāku vārdus?</p>	<p>Ja bērns spēj nosaukt savu vārdu un uzvārdu, kā arī zina vecāku vārdus, tas ļauj bērnam sevi individualizēt kolektīvā, izjust piederību savai ģimenei, pastāstīt par sevi. Arī ikdienā šī prasme ir nozīmīga, ja rodas problēmas, piemēram, bērns pazūd lielveikalā.</p>
<p>Vai bērnam patīk fiziskās aktivitātes?</p>	<p>Mācību laikā liela uzmanība tiek pievērsta dažādām fiziskajām aktivitātēm. Ja bērnam tās nepatīk, būtu svarīgi saprast, kāds ir šīs nepatīkas cēlonis. Varbūt ir jāmaina ģimenes paradumi un kopā ar bērnu, piemēram, jābrauc ar velosipēdu, biežāk jādodas pārgājienos vai pastaigā ar suni. Kopīgas pastaigas, tuvējās apkārtnes izpēte un ar prieku veiktas fiziskās aktivitātes veido pozitīvu bērna attieksmi pret kustībām un vairo drošību.</p>
<p>Vai bērns spēj patstāvīgi apģērbties?</p> <p>Vai bērns kārtro personīgās mantas?</p>	<p>Personīgo lietu pārzināšana, bērna spēja pašam apģērbties un apaut kājas palīdz par sevi parūpēties un justies ērti un droši. Vecāku uzdevums būtu veicināt šo prasmi attīstību, vienmēr ļaujot bērnam pašam apģērbties pirms iešanas ārā no mājas, kā arī vakaros un rītos. Pirms svētkiem aiciniet bērnu izvēlēties</p>

	<p>svētku tērpu pašam, skaidrot, kāpēc jāvalkā īpašs apģērbs svētkos un citos gadījumos.</p> <p>Pašam savs penālis rakstāmpiederumiem, paša sakārtota darba vieta vai izvēlēts apģērbs veicina gan bērna patstāvību, gan pašapziņu.</p>
<p>Vai bērns zina ceļu uz mājām no tuvākās sabiedriskās vietas, piemēram, autobusa pieturas, veikala, izglītības iestādes?</p>	<p>Prasme orientēties tuvākajā apkārtnē un tās izzināšana rada bērnam interesi vērot apkārtni, iegaumēt redzēto, izmantot šīs zināšanas dažādās situācijās. Piemēram, kad kopā ar bērnu dodaties mājup, rosiniet viņu patstāvīgi izvēlēties alternatīvus mājās nokļūšanas variantus, mērojiet viņa piedāvāto ceļu, pārrunājiet iespējamās drošības riskus. Tā bērns mācīsies vērot savu apkārtni un patstāvīgi pieņemt lēmumus.</p>
<p>Vai bērns pats skaidri izrunā vārdus un saklusa vārdus, ko izrunā kāds cits?</p>	<p>Prasme sazināties un saprast cita teikto ir nozīmīga, lai bērns varētu iekļauties mācību procesā, apgūt jaunas zināšanas, paust savu attieksmi pret notiekošo, kā arī spētu pastāstīt par to, kāds atbalsts ir nepieciešams. Ja bērns ir kļūdījies vārda izvēlē vai izteicis to neprecīzi, nenorādiet uz kļūdu, bet izrunājiet vēlamo vārdu pareizi teikumā, kas loģiski atbilst runas situācijai.</p>
<p>Vai bērns izsaka lūgumu? Vai bērns prot pateikties? Vai bērns jautā un atbild uz jautājumiem? Vai bērns stāsta par to, ko prot?</p>	<p>Prasme komunicēt ir nozīmīga, lai bērns mācību procesā varētu uzdot jautājumus, atbildēt uz citu prasīto, varētu palūgt sev nepieciešamo, kā arī pastāstīt par to, kas ir noticis.</p> <p>Nesteidzieties "nolasīt" katru bērna vajadzību, ļaujiet viņam to noformulēt un izteikt pašam. Neatbildiet bērna vietā. Kad uzdots jautājums, gaidiet, jo bērnam ir vajadzīgs laiks, lai izprastu jautājumu, izdomātu atbildi un tad to izteiktu.</p>
<p>Vai bērns pazīst iespiestos un rakstītos burtus? Vai bērns lasa un raksta īsus vārdus un teikumus?</p>	<p>Šajā vecumā bērni labprāt vēlas gan lasīt, gan rakstīt, tāpēc svarīgi šo dabisko vēlmi ņemt vērā un attīstīt, piemēram, lasot ar bērnu mājās grāmatas. Lasiet, piemēram, veikalos, sabiedriskā transporta pieturās vai pastā, visu, kas izlasāms kopā – avīžu vai pārtikas produktu virsrakstus, izkārtnes un pieturvietu nosaukumus. Izdomā vārdus, kas sākas ar burtu "A" (vai citu).</p>
<p>Vai bērns zina pirmā un otrā desmita skaitļus? Vai bērns prot veikt darbības ar skaitļiem pirmā desmita apjomā (saskaitīt un atņemt)?</p>	<p>Lai bērns veiksmīgāk apgūtu matemātiskās prasmes, ikdienā aiciniet bērnu saskaitīt dažādus priekšmetus mājās, uz ielas, ceļa vai tuvākajā apkārtnē redzamo cilvēku, mašīnu, māju, sienu vālu skaitu u.t.t. Kāds cipars atrodas starp 6 un 8? Kas ir pirms 7? Kas ir pēc 3? Saskaiti no 0 līdz 10. No 10 līdz 0</p>
<p>Vai bērns labprāt sadarbojas ar vienaudžiem? Vai bērns labprāt sadarbojas ar pieaugušajiem?</p>	<p>Mācības notiek kopā ar citiem bērniem, kā arī ir jāuzklausa pedagoga teiktais un jārikojas saskaņā ar to, tāpēc bērnam jāvar uzklaut citus, izprotot, ka grupā ir daudzi bērni, un ir jāreķinās, ka pedagoga uzmanība tiek sadalīta starp visiem bērniem. Situācijās, ja bērns ilgstoši izjūt stresu, nevēlas apmeklēt izglītības iestādi, vecākiem ir jāsažinās ar pedagogiem, jānoskaidro, kāds ir negatīvās attieksmes cēlonis, un jāpalīdz bērnam.</p>
<p>Vai bērns dažādās situācijās atbilstoši pauž prieku vai bēdas?</p>	<p>Bērna spēja paust atbilstošas emocijas ir nozīmīga, lai viņš varētu iekļauties kolektīvā un apgūt jaunas zināšanas un prasmes kopā ar citiem bērniem. Aiciniet bērnu stāstīt par to, kā viņš jūtas, kāpēc ir bēdīgs vai kas viņu ir saviļņojis. Runājiet ar bērnu arī par savām izjūtām. Ir svarīgi, lai bērns saprastu cēloņsakarības, emociju rašanos un to, kā tās adekvāti izdzīvot.</p>

**Vai bērns spēj koncentrēties
uzdevuma veikšanai?**

Bērna spēja fokusēt uzmanību un koncentrēties noteikta uzdevuma veikšanai ir nozīmīga. Šajā vecumā bērns mācās koncentrēties uz kādu noteiktu darbību, tāpēc viņam ir jābūt motivētam, ar skaidriem darbības mērķiem, kas saistīti ar viņa personīgo pieredzi. Rosiniet bērnam pašam izvēlēties uzdevuma veikšanas ceļus, nesteidzieties norādīt uz, jūsuprāt, vienīgo pareizo, ļaujiet bērnam izdomāt uzdevuma risinājumu un aiciniet pamatot rīcību

Pēc VISC materiāliem sagatavoja psiholoģe I.Leitase